

Nr 95.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ökade lokaler för länsstyrelserna i Hallands och Örebro län; given Stockholms slott den 10 februari 1933.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Henning Leo.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 februari 1933.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, NOTHIN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Departementschefen, statsrådet Leo anför:

I årets statsverksproposition, sjätte huvudtiteln punkterna 48 respektive 52, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på proposition för budgetåret 1933/1934 beräkna extra reservationsanslag, dels till ökade lokaler för länsstyrelsen i Hallands län med 35,000 kronor, dels ock till förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Örebro län med 40,000 kronor. Sedan utredningen i dessa ärenden numera avslutats, torde jag till behandling få upptaga desamma.

1:o.

Ökade lokaler för länsstyrelsen i Hallands län.

Länsstyrelsens i Hallands län lokaler äro inrymda i Halmstads slott. Förutom ämbetsrum för landshövdingen, sessionssal och arkivlokaler dispo-

nerar länsstyrelsen i slottet för landskansliets räkning nio tjänsterum om tillhopa 194 kvadratmeter och för landskontoret sex rum om sammanlagt 143 kvadratmeter. Landskansliets lokaler äro i vissa hänseenden otillfredsställande, särskilt beträffande automobilavdelningen, för vilken disponeras allenast ett mindre rum, där som regel fyra personer hava sin arbetsplats. Även i kanslirummet är utrymmet hårt utnyttjat. För vägingenjören och landsfogden förhyras lokaler utom slottet.

Statens organisationsnämnd har i sitt betänkande med plan för statens byggnadsverksamhet under närmast kommande tioårsperiod upptagit till behandling jämväl förevarande lokalfråga. Nämnden meddelar att, enligt vad länsstyrelsen framhållit, de mest trängande lokalbehoven hänförde sig till automobilavdelningen, som behövde ytterligare ett rum, samt till anskaffande av ännu ett rum för den i kanslirummet placerade personalen, samt att nämnden i anledning därav låtit undersöka möjligheterna att inreda tjänstelokaler i den del av slottets norra länga, som disponerades till tvättstuga och till bostad för gårdskarlar. Ett därvid av länsarkitekten E. Friberger preliminärt uppgjort förslag innebure i huvudsak följande:

För automobilavdelningen skulle inredas två smärre rum i den del av längan, som ligger närmast sessionssalen. Till sessionssalen skulle en dörr upptagas. Den nuvarande gårdskarlbostaden skulle omändras till två tjänsterum för vägingenjörsexpeditionen. På vinden ovanför automobilavdelningens rum skulle ytterligare ett tjänsterum inredas. De utrymmen, som enligt detta förslag skulle utvinnas, utgjorde sammanlagt 104 kvadratmeter nyttig golvyta, därav 31 kvadratmeter för automobilavdelningen, 52 kvadratmeter för vägingenjören samt 21 kvadratmeter i nyssnämnda vindrum.

Sedan *länsstyrelsen* erhållit tillfälle att taga del av detta förslag, hade länsstyrelsen i skrivelse till organisationsnämnden den 20 april 1932 anfört i huvudsak följande:

Länsstyrelsen hade icke något att erinra mot förslaget, i vad det avsåge automobilavdelningen. Vägingenjörsexpeditionen skulle enligt förslaget erhålla mindre nyttig golvyta än som för närvarande för ändamålet förlyrdes. Då det syntes antagligt, att arbetet å vägingenjörskontoret komme att växa och kräva ökad personal, vore denna minskning i lokalutrymmet högst betänklig, helst inga utvidgningsmöjligheter funnes. Under det att den nuvarande lokalen vore särdeles ljus och lämplig för ritarbete, syntes det högst ovisst, huruvida de föreslagna rummen skulle i detta avseende bliva fullt bra.

Då den till vägingenjörsexpedition föreslagna lägenheten disponerades av gårdskarlen såsom fri bostad, vore det uppenbarligen nödvändigt att, därest förslaget genomfördes, annan bostad inom slottskomplexet bereddades honom. I norra längans övre våning funnes nu två bostadslägenheter för expeditivsvakter, officiellt upptagande två rum och kök men i verkligheten omfattande vardera ytterligare ett rum. Hyran för vardera lägenheten vore 300 kronor utan värme. Det vore uppenbart att, därest den ena av dessa expeditivsvakter skulle fräntagas denna bostadsförmån, han skulle bliva nödsakad att för motsvarande bostad ute i staden erlägga avsevärt högre hyra. Någon annan möjlighet att bereda gårdskarlen bostad kunde ej anses

förefinnas. Länsstyrelsen uttalade därför som sin åsikt, att lösandet av frågan om lokal för vägingenjörsexpeditionen borde tillsvidare anstå.

Med anledning av vad länsstyrelsen sålunda anfört uttalar *statens organisationsnämnd* i fortsättningen:

Organisationsnämnden kunde för sin del icke omfatta de synpunkter, varåt länsstyrelsen givit uttryck med avseende å bostäderna för gårdskarlen och expeditionsvakterna. De befattningshavare, som erhöle bostäder i statens hus, borde hava att därför erlægga sådan hyra, att bostadsinnehavet icke framstode såsom någon direkt ekonomisk förmån, innebärande ett löne-tillskott, som icke avsetts och som gent emot andra statliga tjänstemän i motsvarande ställning måste framstå som en orättvisa. Ej heller borde staten vidtaga åtgärder för beredande av tjänstebostäder åt andra eller flera befattningshavare än som kunde anses nödvändigt för vakthållning och dylikt. Att för ändamål av sistnämnda slag det skulle vara nödvändigt, att två expeditionsvakter och en gårdskarl hade bostäder inom slottet, förefölle nämnden utslutet. Nämnden ville sålunda hålla före, att ur den nu behandlade synpunkten de av länsstyrelsen framställda anmärkningarna icke vore bärande.

På grund av länsstyrelsens erinringar i övrigt hade Fribergers förslag omarbetats på sätt framginge av förslagsritningar, dagtecknade den 7 maj 1932. De huvudsakligaste ändringarna vore följande. Det förenämnda vindsrummet utvidgades till 30 kvadratmeter genom att till detsamma lades ett i den ena expeditionsvaktsbostaden ingående rum, som egentligen icke hörde till bostaden. Vindsrummet, som erhöle ljus från två håll, apterades till ritrum åt vägingenjören. Till detta rum anordnades en trappa från den för vägingenjörsexpeditionen och automobilavdelningen gemensamma tamburen, vilken jämte ingången skulle flyttas cirka 2.5 meter västerut. Genom sistnämnda anordning ökades automobilavdelningens utrymmen till 42 kvadratmeter, medan för vägingenjören och dennes biträde å nedre botten erhöles två rum om respektive 16 och 15 kvadratmeter, bägge med egen ingång från tamburen. Det sammanlagda utrymmet för vägingenjörsexpeditionen skulle sålunda komma att uppgå till 65 kvadratmeter, utgörande 6 kvadratmeter mera än vad som för närvarande disponerades.

Det förstnämnda preliminära förslaget hade kostnadsberäknats till 35,000 kronor. För det senare, inom byggnadsstyrelsens utredningsbyrå upprättade förslaget syntes kostnaderna ställa sig något lägre, men på grund av oviss-het beträffande bjälklagens beskaffenhet m. m. borde man räkna med samma belopp.

Organisationsnämnden anser en utvidgning av länsstyrelsens lokaler böra äga rum i enlighet med det inom byggnadsstyrelsen uppgjorda förslaget och komma till utförande under budgetåret 1937/1938.

Genom remiss den 26 november 1932 har byggnadsstyrelsen anbefallts att skyndsamt verkställa de utredningar och kostnadsberäkningar, som kunde erfordras, för att, bland andra, ifrågavarande lokalfråga skulle bliva ställd i sådant skick, att den, om Kungl. Maj:t funne omständigheterna därtill för-anleda, kunde framläggas för 1933 års riksdag.

Med anledning härav har *byggnadsstyrelsen* avgivit utlåtande den 25 januari 1933. Styrelsen meddelar därvid, att det av organisationsnämnden för-ordade förslaget på det sätt kompletterats, att en ny klosett skulle anordnas

intill expeditionsvaktsbostaden i våningen en trappa upp i stället för den nuvarande, som måste borttagas vid anordnande enligt förslaget av ritrum för vägingenjören, samt ett utrymme i källarens sydöstra hörn inredas till tvättstuga i ersättning för den nu befintliga, vilken skulle tagas i anspråk för beredande av lokaler åt automobilavdelningen.

Kostnaderna för nu föreslagna arbeten hava beräknats på följande sätt:

Byggnadsarbeten:	Kronor	Kronor
Vägingenjör och bilavdelning	16,500	
Anordnande av tvättstuga	3,300	
Anordnande av w.-c. i vaktmästarbostad	1,200	21,000
Värme-, vatten- och sanitära installationer		4,800
Elektriska belysningsledningar		1,200
Tillsyn och oförutsedda utgifter		3,000
	Summa kronor	30,000

I ett till byggnadsstyrelsen avgivet yttrande över det sålunda omarbetade förslaget har *länsstyrelsen* vitsordat tillräckligheten av de nya lokalerna, varjämte länsstyrelsen emellertid framhållit att, då vägingenjören nu i staden förhyrda lokal vore rymlig och bra, något trängande behov icke förefunnnes att nedlägga kostnader på anordnande av vägingenjörsexpedition i slottet. Länsstyrelsen vidhölle tidigare intagen ståndpunkt och förordade allenast att automobilavdelningen nu bereddes nya lokaler enligt Fribergers förslag.

Med anledning av vad sålunda anförts framhåller *byggnadsstyrelsen* i utlåtandet, att det givetvis måste anses vara fördelaktigt, att vägingenjören liksom tidigare skett på andra håll erhöle tjänstelokaler i direkt anslutning till länsstyrelsens övriga lokaler, i synnerhet som detta droge en jämförelsevis obetydlig kostnad. Genomförandet av det omarbetade förslaget skulle draga en kostnad av 30,000 kronor, under det att, därest arbetena för anordnande av nya lokaler för vägingenjören uteslötes, kostnaderna skulle nedbringas med 8,000 kronor. De för vägingenjören nu förhyrda lokalerna betingade en årlig hyra av 1,000 kronor. Byggnadsstyrelsen, som för övrigt anslöte sig till vad organisationsnämnden i frågan anført, funne sig därför böra förorda genomförandet av det större förslaget.

Under åberopande av det anförda tillstyrker byggnadsstyrelsen avlåtande av proposition till riksdagen om anvisande av 30,000 kronor för utförande, i enlighet med förenämnda inom byggnadsstyrelsen upprättade, omarbetade förslag, av ifrågavarande ombyggnadsarbeten.

Riksantikvarien har i yttrande till byggnadsstyrelsen den 24 januari 1933 förklarar sig ur antikvarisk synpunkt icke hava något att i ärendet erinra.

Departements-
chefen.

Mot det nu föreliggande, av byggnadsstyrelsen förordade förslaget till vissa ombyggnadsarbeten inom norra längan av Halmstads slott synes icke någon invändning vara att göra. Vad länsstyrelsen anført i fråga om vägingenjörsexpeditionen torde icke kunna anses utgöra bärande skäl för att icke nu överflytta densamma till slottet, helst som en jämförelse mellan

kostnaderna för därtill hänförliga arbeten, 8,000 kronor, och det till 1,000 kronor uppgående årliga hyresbeloppet för den nuvarande expeditionen visar, att en dylik åtgärd är ekonomiskt fördelaktig. Då länsstyrelsen vid förslaget genomförande skulle för en relativt blygsam kostnad erhålla en välbehörlig utökning av sina lokaler vill jag alltså tillstyrka, att ifrågavarande arbeten komma till utförande. Såsom avsetts vid statsverkspropositionens avlåtande, torde detta böra ske redan under nästkommande budgetår. Härfor erforderligt anslagsbelopp, 30,000 kronor, understiger med 5,000 kronor det i statsverkspropositionen för ändamålet beräknade.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till ökade lokaler för länsstyrelsen i Hallands län för budgetåret 1933/1934 under sjätte huvudtiteln anvisa ett extra reservationsanslag av kronor 30,000.

2:o.

Förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Örebro län.

För länsstyrelsen i Örebro län, vars lokaler äro inrymda i Örebro slott, tarvas viss utvidgning av arkivlokalerna, beträffande vilka såsom en brist därjämte framhållits, att de icke äro tillfredsställande ur brandsäkerhets-synpunkt. Därjämte råder lokalbrist såtillvida som lokaler åt vägingenjören hittills icke kunnat beredas inom slottet utan måst förhyras å annat håll.

I sitt betänkande med plan för statens byggnadsverksamhet under närmast kommande tioårsperiod har *statens organisationsnämnd* även berört frågan om utvidgning av denna länsstyrelsens lokaler. Härom anför nämnden i huvudsak följande:

Organisationsnämnden funne sådana anordningar böra inom de närmaste åren vidtagas, att dels tillräckliga och brandsäkra lokaler inom slottet bereddades för länsstyrelsens arkiv och dels expeditionslokaler för vägingenjören där inreddes. Genom den förra åtgärden komme vissa utrymmen att frigöras, varigenom eventuellt behörlig utvidgning kunde ske av länsstyrelsens nuvarande tjänstelokaler — landskansliets lokaler vore för närvarande tämligen trånga.

Arkivet hade nämnden funnit lämpligen böra förläggas till bottenvåningen i slottets sydöstra torn jämte de därintill i slottets södra långa belägna utrymmena (å byggnadsstyrelsens ritningar över slottet betecknade med nr 22, 23 a, 23 bc, 23 bd, 23 be, 24 a). Nämnda utrymmen vore delvis användbara till vaktmästarebostad. Då emellertid i slottet finnes ytterligare två bostadslägenheter, disponerade av en vaktmästare och en gårdskarl, syntes behov av den ifrågavarande lägenhetens bibehållande som bostad icke föreliggande. Genom den nu föreslagna åtgärden skulle ett arkivutrymme av inemot 1,000 hyllmeter kunna erhållas.

Lokaler åt vägingenjören hade nämnden funnit lämpligen kunna erhållas i fjärde våningen genom uppdelande och inredande av det med nr 81 be-

tecknade rummet; därvid skulle kunna utvinnas ett rum för vägingenjören, ett rum för assistenten, en ritsal och ett mindre arkivrum.

Förslagsritningar angående de sålunda ifrågasatta ändringarna hade på nämndens föranstaltande upprättats. Kostnaderna för dessa förslags genomförande hade beräknats till cirka 40,000 kronor. Därest, på sätt också ifrågasatts, lokalerna för vägingenjörsexpeditionen funnes böra hellre än till rummet nr 81 förläggas till den nuvarande, i samma våning belägna torkvinden, syntes detta icke nämnvärt inverka på kostnaderna.

I detta sammanhang funne nämnden böra omnämnas, att det icke syntes uteslutet, att behov av utvidgning av det i slottet inrymda lantmäteriarxivet skulle uppstå inom en ej alltför avlägsen framtid. Denna utvidgning syntes då lämpligen kunna ske antingen genom att taga i anspråk det intill de nuvarande lokalerna belägna tornrummet eller ock, därest vägingenjörsexpeditionen inreddes å den nuvarande torkvinden, genom att till de nuvarande lantmäterilokalerna lägga det omedelbart ovanför belägna rummet nr 81 och där inreda rit- och tjänstelokaler.

Nu ifrågavarande ombyggnadsåtgärder borde enligt organisationsnämndens mening komma till utförande under budgetåret 1936/1937.

Med anledning av remiss den 26 november 1932 har byggnadsstyrelsen i utlåtande den 28 januari 1933 avgivit förslag beträffande ifrågavarande ombyggnadsarbeten. Byggnadsstyrelsen har inhämtat yttrande från *länsstyrelsen i Örebro län*, för vilket yttrande jag här torde få lämna en kortfattad redogörelse.

Länsstyrelsen meddelar till en början, att landskontorets arkiv för närvarande vore förlagt till fjärde våningen. Dess läge i våningen ovanför och omedelbart intill trappan i centrum av landskontorets lokaler vore för landskontoret synnerligen bekvämt och tidsbesparande. I detta arkiv, som hade en golvyta av 85 kvadratmeter och en höjd av 3.9 meter, funnes 361 löpmeter hyllor, varav 114 meter ännu icke behövt tagas i anspråk. Landskansliets likaledes i fjärde våningen belägna arkiv, nr 74 a, som hade en nyttig golvyta av 51 kvadratmeter och en höjd av 3.75 meter, inrymde 291 löpmeter hyllor, vilka vore helt fyllda. Då landskansliets lokaler vore belägna i andra våningen, låge arkivet därjämte obekvämt till för kansliet. På grund härav och jämväl ur brandsäkerhetssynpunkt hade det länge varit ett önskemål att få ökade och förbättrade lokaler för detta arkiv.

Länsstyrelsen förordar nu för sin del, att landskontorets arkiv bibehålles i nuvarande lokal samt att för landskansliets arkiv beredes utrymme i sydöstra tornets bottenvåning jämte en del av det därintill belägna, nu av en expeditionsvakt disponerade rummet nr 24 a. Till stöd för detta förslag, som jämväl innefattar anordnande av direkt trappförbindelse med det ovanför liggande landskansliet, har länsstyrelsen anfört i huvudsak följande:

Att såsom organisationsnämnden föreslagit anordna gemensamt arkiv för landskansliet och landskontoret skulle vara i åtskilliga avseenden olägligt. För landskontorets del skulle arkivet sålunda komma att ligga synnerligen obekvämt; särskilt i jämförelse med nuvarande goda läge skulle skillnaden bliva påfallande kännbar.

Det hade visat sig medföra stora fördelar att hava expeditionsvakterna å länsstyrelsens båda avdelningar boende i slottet. Så gott som regelbundet förekomme å båda avdelningarna arbete på eftermiddagar och kvällar, och icke sällan erfordrades därvid handräckning av vederbörande expeditionsvakt, som med bostad i slottet lätt och utan för stor olägenhet kunde tillkallas. Landskansliets expeditionsvakt hade att hålla viss tillsyn över slottets olika lokaler. Landskontorets expeditionsvakt hade vissa tider mycket att göra med distribution av blanketter — deklarations- och taxeringslängdsblanketter m. m. — vilket arbete, genom att han bodde i huset, kunde utan för stor olägenhet delvis fullgöras om kvällarna och därigenom väsentligt underlättades. Man borde slutligen icke underskatta värdet av att hava två med slottets lokaler förtrogna personer boende i huset. Det vore mindre välbetänt att vidtaga åtgärder, varigenom länsstyrelsen berövades den sedan lång tid bestående, av erfarenhet värdefulla förmånen att hava båda expeditionsvakterna boende i slottet, så mycket mindre, som därigenom vunna utrymmen för arkiv skulle ligga obekvämt till för landskontoret och anordnandet därav ställa sig dyrare än länsstyrelsens förslag. Enligt länsstyrelsens uppfattning borde det därjämte anses oriktigt att till arkiv disponera nu ifrågavarande lokaler, vilka med sitt synnerligen goda läge och med egen ingång från borggården kunde komma till nytta för ändamål, för vilka ett sådant läge erbjöde särskilda fördelar.

Det av länsstyrelsen förordade förslaget föreligger i två alternativ, det ena avseende det nya arkivets anordnande i en våning med 330 hyllmeter mot för närvarande 291 samt det andra med arkivet uppdelat i två våningar, varav den övre, som skulle åstadkommas genom borttagande av ett valv, skulle utgöra en läktarvåning. Då det senare alternativet innefattade anordnande av 430 hyllmeter, har länsstyrelsen förordat detta till utförande.

Vad beträffar lokaler för vägingenjören har länsstyrelsen anslutit sig till organisationsnämndens alternativa förslag att härför taga i anspråk en i fjärde våningen belägen torkvind, å ritningarna betecknad med nr 76 och 77. Härom anför länsstyrelsen i sin förenämnda skrivelse:

Ett av byggnadsstyrelsen såsom alternativ III betecknat förslag, innefattande en inre förbindelse med länsstyrelsens nuvarande lokaler genom en trappa i fortsättning med den nu befintliga, hade ett väsentligt företräde därigenom, att vägingenjörens kontor helt förenades med länsstyrelsens lokaler och att således länsstyrelsens vaktmästare kunde betjäna även vägingenjören. Skulle vägingenjörens kontor ligga avskilt för sig — såsom fallet skulle bliva, om det förlades till rum nr 81 — måste dess yttre dörr hållas stängd och skrivbiträdet ofta avbrytas i sitt arbete för att mottaga besökande och hänvisa dem till vägingenjören eller vägingenjörassistenten. I detta sammanhang kunde beträffande kontorets förläggning till rum nr 81 framhållas, att detta rum — jämte rum nr 80 — vore upplåtet till Örebro läns museum och för detta ändamål delvis inretts med anlåtande av därför inom länet insamlade medel. Rum nr 80 skulle alltså disponeras av museet, och besökande dit skulle alltså hava att passera korridoren utanför vägingenjörskontoret för att komma till samlingarna. Antalet besökande å museet vore vissa årstider betydande, varjämte klasser från skolorna i staden regelbundet besökte museet under terminerna. Inredningen av torkvinden hade även det företrädet, att däri ingående reservutrymme för en ringa kostnad kunde inredas för landskansliet.

Länsstyrelsen ansåge sig böra framhålla att, därest en förläggning av väg-ingenjörskontoret till rum nr 81 skulle väljas, det därutinnan uppgjorda förslaget måste undergå vissa jämkningar för att bereda tillgång till toalett och tambur.

I anslutning till vad länsstyrelsen sålunda anfört yttrar *byggnadsstyrelsen* i sitt utlåtande huvudsakligen följande:

Jämväl byggnadsstyrelsen funne påkallat, att länsstyrelsen inom den närmaste framtiden bereddes ökat arkivutrymme samt att vägingenjören erhöle tjänstelokal inom slottet.

Vad beträffade tillgodoseendet av länsstyrelsens behov av ökade arkivlokaler, funne byggnadsstyrelsen med hänsyn till vad länsstyrelsen anfört, att landskontorets arkiv lämpligen borde bibehållas i den nuvarande lokalen, varest enligt länsstyrelsen outnyttjat hyllutrymme förefunnnes i rätt stor omfattning. Denna lokal borde dock för ökande av brandsäkerheten förses med branddörrar samt brandsäkra fönsterluckor, varemot ytterligare brandsäkerhetsåtgärder av vissa, i det följande angivna skäl åtminstone icke för närvarande borde komma till utförande. I fråga om landskansliets arkiv funne sig byggnadsstyrelsen böra i huvudsak biträda den av länsstyrelsen föreslagna förläggningen. Då det av länsstyrelsen förordade alternativet med arkiv i två våningar förutsatte ett förhållandevis dyrbart och i och för sig mindre önskvärt ingrepp i tornbyggnaden, förordade byggnadsstyrelsen, att endast en arkivvåning anordnades i tornet och att ersättning för utrymmet i den alternativt ifrågasatta läktarvåningen bereddes genom att hela rummet nr 24 a toges i anspråk för landskansliets arkiv. Genom denna anordning, som åskådliggjorts å utlåtandet bilagd, av arkitekten Hallström upprättad ritning, skulle erhållas ett sammanlagt hyllutrymme om 520 löpmeter. Då den intilliggande expeditionsvaktsbostaden utöver rum nr 24 a omfattade två rum och kök, syntes bostaden även efter avskiljande av nämnda rum vara för sitt ändamål tillräcklig.

I fråga om beredandet av lokal inom slottet för vägingenjören hade byggnadsstyrelsen, som funne länsstyrelsens skäl för dennas förläggning till torkvinden övertygande, genom Hallström låtit uppgöra ett ritningsförslag till härför erforderliga ändringsarbeten, betecknat alternativ 3. Detta förslag skilde sig något från det förslag, som avsåges i länsstyrelsens utlåtande, nämligen så tillvida, att två reservrum med vardera ett fönster skulle erhållas i stället för ett sådant rum med två fönster. Vidare finge byggnadsstyrelsen framhålla, att enligt det föreliggande förslaget något arkiv för vägingenjören icke skulle anordnas, då detta icke kunde anses behöfligt med hänsyn till att landskontorets arkivlokal läge omedelbart intill den för vägingenjören avsedda lokalen. Trappförbindelse mellan denna lokal och underliggande lokaler vore enligt förslaget anordnad på sätt länsstyrelsen förordat.

Byggnadsstyrelsen ingår här efter på kostnadsfrågan och hänvisar därvid till en vid utlåtandet fogad sammanställning av kostnaderna för genomförandet av å ena sidan de av organisationsnämnden föreslagna ombyggnadsarbetena och å andra sidan arkitekten Hallströms, av byggnadsstyrelsen här förordade förslag. Denna sammanställning ter sig på följande sätt:

	Organisa- tions- nämndens förslag	Organisa- tions- nämndens alt. förslag	Arkitekt Hallströms förslag
K r o n o r			
<i>Byggnadsarbeten.</i>			
Tornarkivet och intilliggande arkiv	18,500	18,500	15,000
Branddörrar och brandluckor för arkivet i fjärde våningen	—	—	1,000
Lokaler för vägingenjören i fjärde våningen	12,500	17,000	17,000
	31,000	35,500	33,000
Arkivhyllor	4,000	4,000	2,000
Värme-, vatten- och sanitära installationer	6,000	6,000	6,000
Elektriska ledningar	2,500	2,500	2,500
Ritningar, kontroll och oförutsedda utgifter	5,000	5,000	5,000
	Summa kronor 48,500	53,000	48,500

I anslutning härtill anför byggnadsstyrelsen:

Vid den verkställda kostnadsutredningen, som givetvis vore mera fullständig än den preliminära beräkning, som legat till grund för organisationsnämndens uttalande i frågan, hade sålunda kostnaderna för genomförandet av den av nämnden förordade lösningen av förevarande lokalfråga befunnits bliva 8,500 kronor alternativt 13,000 kronor högre än den av nämnden angivna kostnadssumma å 40,000 kronor, beroende på följande omständigheter. Vid en närmare undersökning av värmeledningssystemet i slottet hade den nuvarande pannanläggningen befunnits icke tillräcklig för ens den minsta ytterligare belastning, varför man måst räkna med en utvidgning av anläggningen med en ny panna. Vidare hade ytterväggarna i slottets översta våning befunnits vara så ojämna och ledande för kylan, att en beklädnad med utjämnande och värmeisolerande material vore behöflig. Slutligen har det vid närmare undersökning på platsen av de i bottenvåningen befintliga lokaler, som skulle tagas i anspråk för länsstyrelsens arkiv, befunnits att här erforderliga förändringar måste medföra större kostnader än de förut preliminärt beräknade. På grund av dessa omständigheter måste kostnaderna för genomförandet av organisationsnämndens förslag — inklusive toalett och tambur för vägingenjören samt kostnader för arkivhyllor å 4,000 kronor — beräknas till sammanlagt 48,500 kronor samt för alternativförslaget med vägingenjörens lokal anordnad i torkvinden till sammanlagt 53,000 kronor.

Det av byggnadsstyrelsen förordade, av arkitekten Hallström upprättade förslaget skulle, inklusive arkivhyllor för 2,000 kronor, draga en sammanlagd kostnad av 48,500 kronor. Härvid vore att märka, att för landskontorets arkiv, som skulle bibehållas i sin nuvarande lokal, icke erfordrades nya hyllor.

Beträffande åtgärder till tryggnad av brandsäkerheten i arkivlokalerna yttrar styrelsen:

Varken i de nyss angivna kostnadssummorna eller i den i organisationsnämndens betänkande upptagna hava medtagits kostnader för åstadkommande av fullt tillfredsställande brandsäkerhet inom respektive arkivlokaler utan endast kostnader för lokalernas förseende med branddörrar och brandsäkra fönsterluckor och dylikt. I gamla byggnader med träbjälklag kan en

dylik brandsäkerhet icke vinnas på annat sätt, än att befintliga bjälklag utbytas mot brandfria bjälklag av betong och kringgjutna järnbalkar eller att under befintligt träbjälklag ingjutes ett brandtryggt bjälklag. I en byggnad som Örebro slott skulle sådana arbeten draga jämförelsevis dryga kostnader. Sålunda skulle dylika anordningar i de av nämnden föreslagna arkivlokaler draga en kostnad av 9,000 kronor och motsvarande åtgärder beträffande den av byggnadsstyrelsen förordade nya arkivlokalen för landskansliet betinga 4,000 kronor. För landskontorets nuvarande arkivlokaler skulle motsvarande kostnader bliva 12,000 kronor, vartill emellertid skulle komma ytterligare 5,000 kronor, därest nytt betongbjälklag skulle anordnas över detta arkiv, vilket emellertid i varje fall måste anses vara obehövt, då brandbotten avskiljer lokalen från övervarande vind. Med hänsyn till de väsentligt ökade kostnader, som fullt rationellt genomförda brandskyddsåtgärder inom arkivlokalerna sålunda skulle betinga, anser sig byggnadsstyrelsen icke böra i förevarande fall yrka på genomförandet av dylika åtgärder.

Med anledning av att kostnaderna för genomförandet av det av byggnadsstyrelsen förordade förslaget skulle komma att med 8,500 kronor överstiga det av organisationsnämnden kalkylerade och även i årets statsverksproposition för ändamålet beräknade beloppet av 40,000 kronor erinrar byggnadsstyrelsen slutligen, att nedskärningar kunnat vidtagas i kostnaderna för andra i statsverkspropositionen upptagna byggnadsföretag. Styrelsen tillstyrker proposition till riksdagen om anvisande av förutnämnda belopp av 48,500 kronor för verkställande av de förordade inredningsarbetena i Örebro slott.

Mot det av byggnadsstyrelsen sålunda framlagda förslaget har *länsstyrelsen i Örebro län* i skrivelse till styrelsen den 25 januari 1933 förklarat sig icke hava något att erinra.

Riksantikvarien, vars yttrande byggnadsstyrelsen inhämtat, har i skrivelse den 24 januari 1933 helt anslutit sig till styrelsens förslag. Beträffande det avsedda utnyttjandet av den nuvarande torkvinden till lokal för vägingenjören har riksantikvarien emellertid framhållit, att de i detta utrymmes östra mur bevarade spåren av äldre spisar samt av numera rivna tvärmurar icke finge förändras eller spolieras, förrän noggrann uppmätning och fotografering skett. Därest det visade sig möjligt att bevara spåren av de båda spisarna, av vilka den norra eventuellt skulle kunna rekonstrueras, ville riksantikvarien livligt tillstyrka ett dylikt tillvägagångssätt.

Byggnadsstyrelsen har förklarat sig skola beakta vad riksantikvarien sålunda anför.

Departementss-
chefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att det för länsstyrelsen aktuella lokalbehovet i huvudsak hänför sig till landskansliets arkiv och till önskemålet att i anslutning till länsstyrelsens lokaler bereda utrymme för vägingenjörsexpeditionen.

Vad först beträffar frågan om arkivlokalernas anordnande synas mig visserligen de av länsstyrelsen anförda skälen för nödvändigheten att bibehålla länsstyrelsens båda expeditivskåp boende inom slottet icke vara över-

tygande. Emellertid föreligga andra saksål för genomförande av byggnadsstyrelsens förslag. Belägenheten av landskontorets arkiv i nära anslutning till kontorets lokaler i övrigt och det avsevärda outnyttjade utrymmet inom arkivlokalen tala onekligen för arkivets bibehållande åtminstone tills vidare på dess nuvarande plats. För landskansliets del synes förslaget innebära en fullt tillräcklig ökning av arkivutrymmet.

I fråga om beredande av lokaler för vägingenjörsexpeditionen synes vad under ärendets utredning framkommit giva vid handen, att en lösning av detta spörsmål i enlighet med organisationsnämndens alternativa, av såväl länsstyrelsen som byggnadsstyrelsen biträdda förslag är att föredraga. För detta ändamål skulle alltså den nuvarande torkvinden tagas i anspråk. I dess slutliga utformning, vartill även jag vill giva min anslutning, medför visserligen detta alternativ någon kostnadsökning, men denna utjämnas genom förenämnda begränsning med avseende å arkivlokalerna.

Då jag alltså funnit det av byggnadsstyrelsen framförda förslaget ägnat att på ett lämpligt sätt lösa länsstyrelsens förevarande lokalfrågor och någon invändning mot de framlagda ritningarna och kostnadsberäkningarna icke synes vara att göra, tillstyrker jag, att medel för ändamålet äskas å riksstaten för nästa budgetår.

Det behöfliga anslagsbeloppet, 48,500 kronor, överstiger med 8,500 kronor det i statsverkspropositionen för ifrågavarande ändamål beräknade. Med anledning härav får jag erinra om att det här förut anmälda anslagsbehovet för beredande av ökade lokaler åt länsstyrelsen i Hallands län samt det tidigare i dag äskade anslaget till bidrag till skjutsentreprenader m. m. innebära minskningar i förhållande till vad i statsverkspropositionen beräknats med 5,000 respektive 4,000 kronor, alltså sammanlagt med 9,000 kronor.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *förbättrade lokaler för länsstyrelsen i Örebro län* för budgetåret 1933/1934 under sjätte huvudtiteln anvisa ett *extra* reservationsanslag av kronor 48,500.

Till vad departementschefen under punkterna 1:o och 2:o hemställt, vari statsrådets övriga ledamöter instämma, behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Fredric Hawerman.